Svenska kyrkan
KYRKOKANSLIET

PROTOKOLL	PROTOKOLL NR
Biskopsmötet	2013/5
ORT	DATUM FÖR MÖTET
Uppsala	2013-09-23--26

NÄRVARANDE

Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande
biskoparna Ragnar Persenius, Uppsala
Esbjörn Hagberg, Karlstad
Hans-Erik Nordin, Strängnäs
Antje Jackelén, Lund
Thomas Söderberg, Västerås, 94 § - 109 §, 112 § - 114 §
Tuulikki Koivunen Bylund, Härnösand
Eva Brunne, Stockholm
Jan-Olof Johansson, Växjö
Sven-Bernhard Fast, Visby
Martin Modéus, Linköping
Per Eckerdal, Göteborg
Åke Bonnier, Skara

Biskop Hans Stiglund hade anmält förhinder.

INBJUDNA SOM SÄRSKILT FÖREDRAGANDE

Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén, utvecklings- och planeringschef Erika Brundin samt tidigare planeringschefen Anders Lindberg (101 §)
Kyrkosekreterare Cristina Grenholm (101 §, 112 § - 113 §)
Biskop Benson Bagonza, Tanzania och regionansvarig Lennart Andreasson (102 §)
Handläggaren för hållbar utveckling Henrik Grape (105 §)

SEKRETERARE

Lena Bohman
Lars Åstrand

§92

Ärkebiskopen hälsade välkommen och öppnade sammanträdet med andakt. **Sammanträdet öppnas**

ÄRKEBISKOPENS OCH GENERALSEKRETERARENS SEKRETARIAT
POSTADRESS: Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala BESÖKSADRESS: Sysslomansg. 4
TELEFON: +46 18 169500
HEMSIDA: www.svenskakyrkan.se

§93

Följande tilläggsärenden anmäldes: **Föredragningslista**

a) **Uttalande**
Självmordsattack mot All Saints' Church, Pakistan

b) **Biskopsmötet**
Biskopsmötets planering

c) **Ekumenik**
Biskop Bagonza

d) **Prästtjänsten**
Kyrkoherderekrytering via konsultbolag

e) **Biskopstjänsten**
Kostnadsersättning

f) **Domkapitlen**
Ledamöters ersättning

g) **Begravning**
Nya seder

h) **Kyrkans böcker**
Remissen på kyrkohandboken

i) **Prästtjänsten**
Samråd i enskilt ärende

j) **Mediefrågor**
Enkät från Seglora smedja

k) **Kyrkans böcker**
Kyrkohandboksförslaget

§94

Biskopsmötet beslutade **Uttalande**
Självmordsattack mot All Saints' Church, Pakistan

att gemensamt uttala sitt fördömande över självmordsattacken mot All Saints' Church i Peshawar, Pakistan, samt att inbjuda Equmeniakyrkans ledare Lasse Svensson att skriva under uttalandet.

Churches in Sweden condemns the suicide attacks on All Saints' Church, Peshawar, Pakistan

On behalf of the Bishops' Conference of the Church of Sweden and the Uniting Church in Sweden, the archbishop of Uppsala, Anders Wejryd, and the president of the Uniting Church in Sweden, Lasse Svensson, expresses the sense of shock and horror that has filled us all on hearing about the suicide attack in Peshawar, carried out during Sunday worship 22nd of September. Both churches entertains close links with Church of Pakistan. Representatives of the Church of Pakistan visited Uppsala a year ago and presently a Swedish ecumenical delegation is on tour in Pakistan.

The bishops' conference of the Church of Sweden wants to express it's solidarity with the families of those killed and injured in this atrocious act, and with fellow Christians of all denominations in Pakistan. The bishops also strongly urge the Pakistani authorities to take swift measures to ensure that the perpetrators behind Sunday's mass killing are apprehended, and to take action against those responsible for the increasing religious intolerance.

Monday 23d of September 2013

On behalf of the Church of Sweden

Bishops' Conference

Anders Wejryd
Archbishop of Uppsala

On behalf of the Executive leadership of
the Uniting Church in Sweden

Lasse Svensson
President of the Uniting Church in Sweden

§95

Biskops Thomas Söderberg informerade om samtal han fört med ledningen för kommuniteten Den Heliga Treenigheten. Där hade funnits ett missförstånd om möjligheten att registrera kommuniteten som eget trossamfund och samtidigt, för de medlemmar som är präster och diakoner i Svenska kyrkan, att stå kvar i vigningstjänsten.

Kommuniteter
Den Heliga Treenigheten
(72 § 2013)

§96

En fråga hade ställts om när en präst- eller diakonkandidat som är konfirmerad i ett annat samfund ska konfirmeras i Svenska kyrkans ordning innan vigning kan ske.

Vigningstjänsten
Konfirmation i annan ordning

I kyrkoordningens 25 kap. 2 § sägs att ”Till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst får den vigas som 1. är döpt och konfirmerad, 2. …”

Biskoparna konstaterade att här gäller de ekumeniska överenskommelserna, det vill säga dels den kyrkogemenskap som finns mellan kyrkorna inom Lutherska världsförbundet, dels kyrkor som Svenska kyrkan har en särskild ekumenisk överenskommelse med.
När konfirmationen skett inom Svenska Missionskyrkan har den ingen koppling till dopet och kan därför inte ersätta en konfirmation i Svenska kyrkans ordning.

Det är tydligt att för många utgör konfirmationen inför en kommande övergång till tjänst inom Svenska kyrkan en viktig del av ”inkulturationen” till ett nytt sammanhang. Noterbart är också att konfirmation ofta finns med vid konversion till en annan kyrka.

§97

Sveriges Radio
Rapport från samtal med SR:s samhällsredaktion

Ärkebiskopen rapporterade från ett samtal han haft med Sveriges Radios samhällsredaktion om gudstjänster och andakter i SR.

Det kan behöva erbjudas utbildning kring hur man bäst ”gör” gudstjänster i radio. SR har inte uppgiften att inbjuda till utbildning.
Det finns också intresse för att få förslag på präster och församlingar som är lämpliga att tillfråga för ändamålet.

§98

Nämnden för utbildning, forskning och kultur
Aktuella frågor

Den viktigaste frågan för närvarande är den om utbildningsplanerna för de kyrkliga utbildningarna.

En fråga kring dessa är hur det kommer sig att det inte finns angivet något om att blivande diakoner inför antagning till utbildningen ska ha själavård eller handledning eller persongenomgång, medan det står att blivande präster ska kunna intyga att de gått i själavård 20 gånger.

En förklaring till att det inte står angivet för diakonutbildningen kan vara att det tidigare ingick i utbildningsåret.

Biskoparna var överens om att samma krav måste gälla för båda grupperna och att enskild själavård inte är en verksamhet som kan intygas. Dock är det viktigt att ha erfarenhet av att bli själavårdad. Därför är det stiftens ansvar att ha kunskap om att den enskilda kandidaten har tillräcklig egen erfarenhet av själavård. Det avgörande är att det är en långsiktig och regelbunden kontakt, inte att det rör sig om ett fastställt antal tillfällen.

§99

Information
Ärkebiskopens möten

Samtalen med Pingst – fria församlingar i samverkan sker i en helt informell grupp. Biskop Åke Bonnier deltar tillsammans med ärkebiskopen i den svenskkyrkliga gruppen. Det är en väldigt god stämning och en upplevelse av att upptäcka varandra på nytt.

Ärkebiskopen besökte nyligen Eritreas ambassad och överlämnade ett brev angående situationen för Dawit Isaak till charge d'affair Yonas Mannu Dairo. Överlämnandet var en del i en kampanj som tidningen Expressen ansvarade för. Innan ärkebiskopen beslutade att bidra till den gjordes en bedömning av vad det skulle kunna få för inverkan på relationen till Mekane Yesus-kyrkan och den evangelisk-lutherska kyrkan i Eritrea. Dagens Eko var med och rapporterade från överlämnandet.

Senaste lördag blev ärkebiskopen intervjuad i Sveriges Radios lördagsintervju. Utgångspunkten togs i kyrkovalet dagen efter.

§100

Biskopsmötet
Biskopsmötets planering

Med tanke på framförhållning och deltagande i gemensamma högtider samtalade biskoparna om preliminärt datum för kommande biskopsvigningar.

§101

Kyrkostyrelsen
Generalsekreterarens rapport

Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén, kyrkosekreterare Cristina Grenholm, utvecklings- och planeringschef Erika Brundin samt tidigare planeringschefen Anders Lindberg informerade och samtal fördes om aktuella frågor:

- aktuella skrifter som delas ut; *Svenska kyrkans förhållande till romer och resande ca 1900-1950*, *Religionens offentlighet: Om religionens plats i samhället* (från Forskardagarna 2011), *Livsmod: Om teologi, barn och unga* samt *Nyckeln till Svenska kyrkan 2013*.
- De kyrkliga kulturminnena och kontrollstation 2014. Det har hörts en något skarpare ton från kulturdepartementet när det gäller Svenska kyrkan kompetens vid användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen. Delvis finns stora diskrepanser mellan stiftens och länsstyrelsernas bedömningar.
- Anne-Louise Eriksson är från 1 oktober rektor för det nya utbildningsinstitutet. En viktig kontaktyta för henne är biskopar och stiftens utbildningsansvariga.
- Kyrkligt entreprenörskap. En fråga ställdes om på vilket sätt det uppdrag som *Hela människan* fått samordnas med stiften.
- Anders Lindberg har haft ett uppdrag från Samarbetsrådet Svenska

kyrkan – EFS att tillsammans med en representant för EFS se över nuvarande avtalsmallar med hänvisning till kyrkomötets beslut om strukturförändringar. Det har visat sig att om den enda kyrkan i en församling som ingår i ett pastorat är en samarbetskyrka finns oklarheter. En viktig fråga blir hur församlingsrådet då ska utses. Biskoparna konstaterade att det måste finnas ett församlingsråd som utser församlingens representanter i en samarbetskommitté.

- Remissen kring kyrkohandboken, där en slutförslagsgrupp nu ska utses.
- Stiftens kanslichefer har önskat en gemensam utvecklingsprocess, för att ta vara på och dela erfarenheter från stiften.

§102

Ekumenik
Biskop Benson Bagonza

Biskop Benson Bagonza, som varit på besök i Västerås stift, var inbjuden till ett samtal med biskopsmötet. Karagwe-stiftet, där han är biskop, har i sommar firat sitt 40-årsjubileum. Biskop Bagonza uttryckte sin tacksamhet över relationen mellan Svenska kyrkan och den lutherska kyrkan i Tanzania, vänstiftsrelationer och relationen till Svenska kyrkans internationella arbete.

§103

Prästtjänsten
Kyrkoherderekrytering via konsultbolag

Biskoparna delade sina erfarenheter av hur församlingar överlåter åt konsultbolag att genomföra rekryteringen av ny kyrkoherde till församlingen. Detta leder ibland till att domkapitlet endast får handlingarna över den kandidat som firman valt ut att ta ställning till vid behörighetsprövningen. Skälet anges då vara att sökande inte ska behöva informera om att man sökt tjänsten.

Biskoparna konstaterade att rekryteringsfirmor ofta är goda resurser att anlita. Dock ska man vara klar över att ansökningshandlingar är offentliga också när de inkommit till en sådan firma.
Det arbete som en firma kan anlitas för är ett urvalsarbete. Domkapitlen behöver få vetskap om vilka som anmält intresse och tillgång till samtliga handlingar innan behörighetsprövningen görs.

§104

Biskopstjänsten
Kostnadsersättning

En fråga hade ställts kring kostnadsersättningar.
Biskopsmötets sekretariat fick i uppdrag att sammanställa informationen kring detta.

§105

Uttalande
Klimatrapport från IPCC

Henrik Grape, handläggare för hållbar utveckling, var inbjuden till biskopsmötet för att ge en bakgrund till den aktuella frågan om IPCC:s klimatrapport.

IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) samordnar den kunskap som finns i världen idag angående klimatet. Runt 2000 forskare inom olika områden som berör klimatet finns med under IPCC:s paraply. De sammanställer och ger ut rapporter med någorlunda jämna mellanrum.

Den senaste rapporten kom 2007 och väckte stor uppmärksamhet då den innehöll skarpare formuleringar om vad som var på väg att hända än det som tidigare uttalats. Rapporten har varit föremål för kritik, men de grundläggande vetenskapliga fakta som presenterades har egentligen inte ifrågasatts av en mycket stor majoritet av vetenskapssamhället.

Den 26 september släpps första delen av den nya rapporten som är den femte. Den här gången har inte så mycket läckt ut av innehållet, men det är troligt att de antagligen kommer att lägga fram starkare fakta om att vi håller på att förändra klimatet på jorden dramatiskt.

Kyrkorna har en god tradition av att ha varit aktiva i miljö- och hållbarhetsfrågorna.

Biskopsmötet beslutade

att skriva följande debattartikel i anslutning till IPCC:s rapport som förhoppningsvis kunde tas in i någon av de större tidningarna.

Mänskligheten står inför sin största utmaning hittills, att hejda klimatförändringen. IPCC:s femte rapport som nu läggs fram visar att ett redan allvarligt läge har skärpts. Fler kostsamma väderfenomen är att vänta. Havet i Arktis kommer sannolikt att vara isfritt om somrarna runt år 2050. En omfattande minskning av växthusgaser måste till för att hålla att höjningen av jordens medeltemperatur under 2 grader. Vi befinner oss i en allvarlig situation där vi som mänsklighet måste agera tillsammans.

Jorden, vårt hem, utsätts idag för större belastning än den klarar av att bära. Den skapelse vi lever i är i fara. Det är inte enbart en miljöfråga. Det som står på spel är människans rätt till ett drägligt liv, en rättvis fördelning av jordens resurser och en värld där vi lever i fred med varandra och delar livet med andra former av liv.

Det har sagts förr: Många händelser kan ha en plan B. Vi har ingen planet B. För att klara utmaningen behöver vi samverka inom alla områden som är uttryck för mänskligt liv på planeten: Vetenskap, politik, näringsliv, kultur, religion.

Svenska kyrkan är en del av en världsvid kyrka. Våra systerkyrkor runt om i världen ser hur klimatförändringarna påverkar möjligheterna till utveckling. Ett stort ansvar vilar på oss i den rika världen att gå före och förändra vår livsstil. En sådan förändring är i hög grad en existentiell och andlig fråga. Kristen tro utgår från att Gud har skapat varje människa med både ansvar och kapacitet att hantera kriser, även en global klimatkris, samtidigt som vi får bäras av hopp och framtidstro.

Nu är det dags att såväl beslutsfattare som individer tar klimatutmaningen på allvar. I Sverige kan vi göra långt mer än hittills för att ställa om vårt eget samhälle. Vi behöver tänka långsiktigt och skapa möjligheter för en ekonomi där konsumtion och produktion står i proportion till jordens bärkraft.

Även om läget är allvarligt, lever vi också i en möjligheternas tid. Det finns många skäl att vara hoppfull. En klimatomställning är chansen till en rättvisare, fredligare och hållbarare värld, som vi kan lämna över till nästa generation.

Inom EU och FN kan Sverige visa på handlingskraft. Klimatomställningen och rätten till utveckling för fattiga måste gå hand i hand. Världen behöver ledarskap som driver utvecklingen mot en långsiktigt hållbar värld.
Det går fortfarande att ändra färdriktningen och kärleken till vår nästa tvingar oss att göra det. För de mest utsatta i världen, för kommande generationer och för jorden vill vi se att Sveriges regering lever upp till situationens allvar och

- tar modiga beslut för att drastiskt minska växthusgaser såväl i Sverige som utomlands
- agerar inom EU för en höjd ambitionsnivå när det gäller minskningen av utsläppen
- bidrar med ökade medel till klimatbiståndet utan reducering av befintlig biståndsbudget.

Samtidigt vill vi som kyrka:

- upprätthålla en interreligiös och internationell dialog om klimatförändring och verka för social och ekonomisk rättvisa
- arbeta för att hålla klimatfrågorna levande i allmänhetens medvetande
- uppmuntra till djupare teologisk reflektion om den moraliska och etiska dimensionen av klimatförändringen
- uppmana våra församlingar att genom bön och reflektion begrunda hur våra egna handlingar och livsval påverkar miljön
- uppmuntra våra församlingar att lära sig mer om klimatförändringar och om den världsvida kyrkans sätt att bemöta denna kris.

Vi biskopar i Svenska kyrkan menar att denna kris har nått sådana proportioner att alla goda krafter nu måste samverka för livets skull.

Ärkebiskop Anders Wejryd
Biskop Per Eckerdal, Göteborgs stift
Biskop Tuulikki Koivunen Bylund, Härnösands stift
Biskop Esbjörn Hagberg, Karlstads stift
Biskop Martin Modéus, Linköpings stift
Biskop Hans Stiglund, Luleå stift
Biskop Antje Jackelén, Lunds stift
Biskop Åke Bonnier, Skara stift
Biskop Eva Brunne, Stockholms stift
Biskop Hans-Erik Nordin, Strängnäs stift
Biskop Ragnar Persenius, Uppsala stift
Biskop Sven-Bernhard Fast, Visby stift
Biskop Thomas Söderberg, Västerås stift
Biskop Jan-Olof Johansson, Växjö stift

§106

Domkapitlen
Ledamöters ersättning

En fråga hade ställs om ersättningen till ledamöterna i domkapitlet.
Biskoparna informerade varandra om vilken ordning som gäller i stiften.

§107

Begravning
Nya seder

En tendens i flera stift är att antalet begravningsgudstjänster efter kremation ökar.

Den nya begravningslagens förkortade tidsgräns mellan dödsfall och gravsättning eller kremation ser ut att medföra att det blir vanligare med begravningsgudstjänst med urna. I biskopsbrevet om begravning tydliggörs att det ”finns tillfällen då begravningsgudstjänst efter kremation måste hållas”. Detta strider inte mot kyrkans lära, men biskoparna är överens om att ur pastoral synpunkt är begravningsgudstjänst med kista och därefter kremation att föredra.

Biskoparna konstaterar dock att det är viktigare att i möjligaste mån motverka att avlidna gravsätts utan någon form av begravningsgudstjänst.

Det är också viktigt att påminna om den pastorala dimension som finns i att tiden mellan dödsfall och begravning inte blir längre än nödvändigt.
Begravningarna är viktiga gudstjänster och biskoparna konstaterade att det finns anledning att ta upp dessa frågeställningar i samtal med prästerna i stiften.

§108

Biskoparna samtalade om på vilket sätt och från vilka perspektiv domkapitlen kommer att kunna besvara den remiss som domkapitlen får i nästa skede av processen.

Kyrkans böcker
Remissen på kyrkohandboken

§109

Biskop Tuulikki Koivunen Bylund samrådde med biskopsmötet i ett enskilt ärende.

Prästtjänsten
Samråd i enskilt ärende

Biskopsmötet ajournerades till följande dag.

§110

Biskoparna hade var och en fått ett par frågor från Seglora smedja med anledning av resultatet av kyrkovalet.

Biskoparna konstaterade att här gäller den policy som tidigare överenskommits, nämligen att vara återhållsam när det gäller att besvara kortfattade enkäter och istället erbjuda sig att ställa upp på en intervju.

Med anledning av de aktuella frågeställningarna uttrycktes också en tveksamhet kring att kommentera ett valresultat.
Ärkebiskopen skulle svara och meddela att biskoparna är beredda att stå till förfogande för intervju.

Mediefrågor
Enkät från Seglora smedja

§111

Biskoparna samtalade om de ärenden som var aktuella i kyrkomötets utskott.

Biskopsmötet ajournerades till följande dag.

Kyrkomötet
Samtal om kyrkomötets ärenden

§112

Kyrkosekreterare Cristina Grenholm hade önskat att få höra biskoparnas tankar om vilka personer som skulle kunna tillfrågas om att medverka i den slutförslagsgrupp som får i uppdrag att ta fram ett slutgiltigt kyrkohandboksförslag inför remissomgång 2.
Ett samtal fördes och förslag framfördes.

Kyrkans böcker
Kyrkohandboksförslaget

§113

Ett samtal fördes om formerna för den seminarieserie som planerats som ett svar på önskemålet om fördjupning kring frågorna om assisterad befruktning. Planering för fortsatta seminarier med fördjupande syfte ska ske så att sådana kan förläggas i anslutning till kommande biskopsmöten.

Aktuell debatt
Surrogatmoderskap (25 §, 54 § 2013)

§114

Biskoparna fortsatte samtalet om de ärenden som var aktuella i kyrkomötets utskott.

Kyrkomötet
Samtal om kyrkomötets ärenden

§115

Ärkebiskopen avslutade biskopsmötets överläggningar.

Avslutning

Vid protokollet

Lena Bohman

Justeras

Lars Åstrand

Justeras

Anders Wejryd, ärkebiskop